

VÝKONNOSTNÉ ZMLUVY SAV 2024–2026

Stratégia organizácie SAV

Arborétum Mlyňany o. z.

Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i.

Základné informácie o v. v. i.

Názov

Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i., o. z. Arborétum Mlyňany

Štatutárny zástupca

RNDr. Ľubica Ditmarová, PhD.

Adresa

951 52 Vieska nad Žitavou 178

Kontaktné údaje

Ing. Jana Konôpková, PhD., +421911 999 847, +421 37 633 4211

Webová stránka

www.ife.sk, www.arboretum.sav.sk

Dátum

30. 6. 2025

STRATÉGIA Arboréta Mlyňany, o. z. Ústavu ekológie lesa SAV, v. v. i.

Hlavné smerovanie v.v.i.:

Arborétum Mlyňany (AM) je špecifické a svojim spôsobom ojedinelé pracovisko SAV, jednak svojou bohatou históriou, ktorá sa začala písať pred 133 rokmi, rozlohou 67 ha, výnimočnosťou zbierok, vďaka ktorým má pracovisko status chráneného areálu 4. stupňa a tiež skutočnosťou, že jeho súčasťou sú aj národné kultúrne pamiatky (kaštieľ, pôvodný Ambrózyho *Semper vireo* park). AM patrí tiež k prvým pracoviskám SAV (od roku 1953) a počas tohto obdobia prešlo viacerými organizačnými zmenami. Od 1. 1. 2024 je AM organizačnou zložkou ÚEL SAV, v.v.i.

Poslaním Arboréta Mlyňany, ktoré je o.z. s prevahou infraštruktúrnych činností je:

1. zhromažďovanie, evidovanie a propagovanie zbierok drevín,
2. miesto vzdelávania a relaxu pre návštevníkov,
3. bohatý potenciál na realizáciu výskumu, prírodné laboratórium.

Stručná analýza súčasného stavu:

Na pracovisku sa v nedávnej minulosti začali čoraz výraznejšie prejavovať **problémy so zastaranou infraštruktúrou** a to v prípade nehnuteľného aj hnutel'ného majetku. V tejto oblasti nastal výrazný posun v rokoch 2019 - 2022, kedy sa uskutočnila rekonštrukcia exteriéru kaštieľa AM. Okrem toho boli zrealizované viaceré investičné akcie jednak z dôvodu riešenia havarijného stavu, ale tiež z dôvodu zlepšenia služieb pre návštevníkov a skvalitnenia starostlivosti o zbierky.

Personálne zabezpečenie pracoviska:

- Je potrebné zachovať limit zamestnancov pre AM, ktorý je v súčasnosti naplnený, prípadne ho mierne zvýšiť (najmä v období sezóny aj sezónnymi zamestnancami).
- Z dôvodu zlepšenia kvality údržby dendrozbierok, by bolo vhodné získať zamestnancov so stredným odborným vzdelaním záhradníckeho smeru, ktorých je na pracovisku dlhodobo nedostatok.

Starostlivosť o zbierky sa realizuje v súlade s platným Plánom údržby chráneného areálu Arborétum Mlyňany.

Hlavné ciele do konca roku 2029:

Hlavné ciele a aktivity na ich dosiahnutie možno rozdeliť do 3 oblastí:

1. Starostlivosť o zbierky:

- záchrana biodiverzity zbierok ich dopĺňaním novým sortimentom, odolným voči prejavom klimatickej zmeny, zvýšenie ich estetickú úroveň rozširovaním florozón,
- pokračovanie v realizácii agendy *Index Seminum* (medzinárodná bezplatná výmena semien) a tým prispievať k záchrane biodiverzity a rozširovaniu rastlín,
- propagácia zbierok drevín, ako významného prírodného a kultúrneho dedičstva.

2. Miesto poznávania a oddychu pre verejnosť:

- prispievať k prehľbovaniu environmentálneho povedomia a pozitívneho vzťahu k prírode širokej verejnosti,
- oslovovať návštevníkov obnovovaním a inováciou informačných a propagačných materiálov a tiež odborných publikácií,
- využívať na prístupnenie informácií o zbierkach drevín moderné komunikačné technológie,
- prezentovať zbierky drevín aj organizovaním kultúrno – spoločenských podujatí – pokračovať v tradičných podujatiach (Ambrózyho dni, Čaro ruží v Arboréte Mlyňany - výstava ruží),
- organizovať tiež podujatia pre verejnosť zamerané na kultúrne vyžitie uprostred prírody (organizovanie koncertov, výstav, stretnutí umelcov),
- rozšíriť a skvalitniť služby pre verejnosť, vrátane možností malého občerstvenia - vybudovaním kaviarne v priestoroch kaštieľa,
- využiť spoluprácu s rôznymi organizáciami a firmami - ponukou priestorov na organizovanie rôznych firemných podujatí a umožnením dobrovoľníckej práce pre ich zamestnancov.

3. Podpora vzdelávacích aktivít a vedeckej činnosti:

- pokračovať v zážitkovom vzdelávaní žiakov ZŠ a študentov SŠ zameranom na prehĺbenie ich záujmu o prírodu a rozširovať ho o nové formy a aktuálne témy,
- rozširovať spoluprácu s univerzitami a VŠ – realizáciou terénnych cvičení, odbornej praxe, riešením záverečných prác v AM a tiež spoluprácou na vedeckých projektoch,
- prírodné laboratórium – rozširovať možnosti využitia potenciálu zbierok drevín AM na realizáciu výskumu v rôznych oblastiach biologicko – ekologických a poľnohospodárskych vied medzi domácimi aj zahraničnými vedeckými inštitúciami.

Pre dosiahnutie stanovených cieľov bude tiež potrebné v najbližšom období dobudovať nasledovnú infraštruktúru:

- vybudovanie kaviarne v priestoroch kaštieľa – kaviareň bude obohatená o špecifické prvky poznávania rastlín, typické pre AM,
- realizovať rekonštrukciu skleníkov – jej súčasťou bude aj vybudovanie expozičného skleníka,
- realizovať opatrenia zamerané na šetrenie energiami – využívanie alternatívnych zdrojov energií,
- dokončiť rekonštrukciu balustrády, ktorá je súčasťou priečelia kaštieľa,
- realizovať rekonštrukciu severovýchodného krídla kaštieľa, kde sú veľké statické problémy (projekt je už vypracovaný spolu s návrhom riešenia statických problémov a tiež opatrení na úsporu energie) – projekt je zameraný na vybudovanie vzdelávacieho centra,
- vybudovanie nového vstupného areálu,
- realizovať rekonštrukciu značne poškodených jazierok, vybudovaných v 80. – tých rokoch 20. storočia, ktoré sú významným estetickým prvkom zbierok a tiež prostriedkom na zlepšenie mikroklimy v areáli AM,
- pre zabránenie pravidelného poškodzovania majetku a krádeží je tiež potrebné postupne vymieňať opлотenie areálu.

Ludské zdroje:

- Z dôvodu zlepšenia kvality údržby dendrozbierok, je potrebné získať zamestnancov so stredným odborným vzdelaním záhradníckeho smeru, ktorých je na pracovisku dlhodobý nedostatok.
- Okrem personálneho zabezpečenia jednotlivých profesií na Oddelení genofondu a špeciálnych zbierok je pracovisko potrebné pripraviť na postupnú generačnú výmenu nie len na tomto oddelení, ale aj v riadiacom manažmente.

Stratégia:

- zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj zbierok drevín arboréta pod dohľadom odborne spôsobilých pracovníkov tak, aby prezentovaný dendrogenofond mal všetky atribúty vitality a vysokej estetickej hodnoty,
- spolupracovať s podobnými botanickými inštitúciami doma aj v zahraničí – výmena skúseností aj rastlinného materiálu,
- udržať, prípadne mierne zvýšiť návštevnosť AM – zlepšením propagácie dendrozbierok a všetkých aktivít pracoviska využitím rôznych marketingových kanálov (webová stránka, sociálne siete, rozhovory v médiách), zvýšením počtu kultúrno – spoločenských podujatí v rokoch 2025 aj 2026 o 1 nové podujatie,
- finančné zdroje potrebné na obnovu infraštruktúry získavať okrem prostriedkov SAV určených na rozvoj infraštruktúry aj zapájaním sa do vhodných projektových výziev z Plánu obnovy, ale aj do iných projektových schém,
- zapojením sa do NP („Rozvoj konceptu otvorenej výskumnej infraštruktúry SAV pre aplikovaný výskum v podmienkach SR“) prispievať k zviditeľneniu vzdelávacích a vedecko-výskumných aktivít realizovaných v AM medzi širokou verejnosťou - tým podporovať projekt otvorenej vedy,
- v dlhodobjšom horizonte by bolo vhodné opraviť poškodené ubytovacie zariadenia (poskytnúť ich perspektívnym najmä mladým zamestnancom) a na mieste chátrajúcich montodomov, vybudovať drevené ekodomy s možnosťou ubytovania.

Cieľom spomínaných aktivít je vybudovať z Arboréta Mlyňany stabilné a prosperujúce pracovisko SAV, známe nie len doma, ale aj v zahraničí, oslovujúce čo najširšiu komunitu odborníkov, ale tiež laickej verejnosti. Pracovisko, ktoré bude schopné konkurovať podobným botanickým inštitúciám.